

ПРИЛОЖЕНИЕ НА СПОРАЗУМЕНИЕТО ПО ЗАНН

Илияна Петрова

Студент III курс, Юридически факултет
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Резюме: Настоящата разработка има за цел да систематизира и представи приложението и някои от особеностите на споразумението по Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН). С нея ще се изясни каква сила има споразумението, при какви обстоятелства е допустимо сключването му и кои лица могат да се възползват от него за край на административнонаказателното производство. Един нововъведен институт, който има за цел да облекчи работата на администрацията и на съдилищата, а по отношение на допусналите нарушения, те да бъдат мотивирани към признаване на извършеното нарушение спрямо установения ред и производството да приключи със споразумение между страните.

Ключови думи: споразумение, административно право, административен процес, нарушител, наказващ орган, ЗАНН

IMPLEMENTATION OF THE SETTLEMENT AGREEMENT UNDER THE ADMINISTRATIVE OFFENCES AND PENALTIES ACT

Iliyana Petrova

Student, Faculty of Law
Plovdiv University

Summary: The present development aims to systematize and present the application and some of the features of the agreement under the Law on Administrative Offences and Penalties (ZANN). It will clarify the validity of the agreement, under what circumstances its conclusion is admissible and which persons can benefit from it to end the administrative criminal proceedings. A newly introduced institution, which aims to ease the work of the administration and the courts, and in relation to those who committed a violation, to motivate them to recognize the violation committed against the established order and to end the proceedings with an agreement between the parties.

Key words: agreement, administrative law, administrative process, offender, punishing authority, ZANN

В едно административно производство, страните имат възможността да сключат административно споразумение, базирано на Административнопроцесуалния кодекс¹ (АПК). По този начин различни спорни въпроси, заради които е сезирана администрацията, могат да бъдат разрешени чрез споразумение между страните и по този начин производството да бъде прекратено по-бързо. Споразумението има своята уредба в процесуалните закони – НПК², АПК. Сега вече намери своето място и в ЗАНН³. В практически план споразумението е

¹ Административнопроцесуален кодекс, обн., ДВ, бр. 30 от 11 април 2006 г., посл. изм. от 8 декември 2023 г.

² Наказателно-процесуален кодекс, обн., ДВ, бр. 86 от 28 октомври 2006 г., посл. изм. от 1 май 2024 г.

³ Закон за административните нарушения и наказания, обн., ДВ, бр. 92 от 28 ноември 1969 г., посл. изм. от 17 септември 2024 г.

предвидено, за да облекчи работата на администрацията и да покаже уважение към личността на нарушителя, макар и извършител на нарушение, без да се накърнява изпълнението и постигането на целите на наказанието.

Със Закона за изменение и допълнение на ЗАНН (обн. ДВ, бр. 109 от 22.12.2020 г., в сила от 23.12.2021 г.) бе създаден чл. 58г, с който в закона бе въведен институтът на споразумението. С тези промени в ЗАНН, се дава възможност административнонаказателното производство да приключи със споразумение между страните, от една страна – наказващият орган, а от друга – самият нарушител. Правната уредба на споразумението по ЗАНН се отнася само за тези административни нарушения, за които специалното законодателство не съдържа други правила за сключване на споразумение.

Основната уредба се съдържа в новия чл. 58г, ал. 1 ЗАНН. По своята същност, споразумението по ЗАНН, подобно на споразумението по АПК, може да бъде определен като „добронамерен способ за решаване на спора“⁴. Възможно е да се сключи споразумение при вече започнало административнонаказателно производство, като това означава, че е констатирано нарушението, съставен е акт и преписката е в тази фаза на производството, при която се намира в административнонаказващия орган. Съгласно чл. 43, ал. 5 ЗАНН, при връчването на препис от акта за нарушителя възниква правото в 14-дневен срок той да отправи предложение към наказващия орган за сключване на споразумение и по този начин да се прекрати административното производство. Срокът, в който може да се сключи споразумението, е този предвиден в чл. 52, ал. 1 ЗАНН. Това е срокът, предвиден за признаване по административнонаказателната преписка, който е един месец от получаването на съставения акт. Тук е предвидена възможността и нарушителят, и наказващият орган, в 14-дневен срок от връчването на преписа, да отправят предложение.

Във втората алинея са предвидени случаите, когато не се допуска сключването на споразумение. Например – при повторно извършване на нарушението; за нарушение, извършено в срок от една година от влизането в сила на акт, с който на нарушителя е наложено административно наказание. Още един случай, в който не може да се стигне до споразумение между страните е, когато признанието на нарушителя не се подкрепя от събраните факти.

В чл. 58г, ал. 3 е предвидена писмена форма за сключване на споразумението – без нея няма споразумение, а в ал. 4 са описани реквизитите, които трябва да съдържа – подписва се от наказващия орган и от лицето, срещу което е съставен актът. Ако има съставен акт за няколко нарушения, споразумение може да се сключи само за някое от нарушенията, т.е. нарушителят има избор, за кое да бъде сключено споразумение, а останалите ще вървят по общия ред – това ни казва ал. 6. Интересното идва в ал. 7, където виждаме, че законодателят е решил споразумението да има някаква стимулираща функция, която се изразява в това, че признанието на лицето, с което е сключено споразумението по въпросите

⁴ Вж. Хрусанов, Д., Д. Костов, Ем. Къндева, К. Лазаров. Нови моменти в административния процес според АПК. Тематичен коментар. София: Сиела, 2007, с. 229 (Hrusanov, D., D. Kostov, Em. Kandeva, K. Lazarov. Novi momenti v administrativnia protses spored APK. Tematichen komentar. Sofia: Siela, 2007, s. 229); Сивков, Цв. Споразумението по Административнопроцесуалния кодекс. София: Сиела, 2012, с. 144 (Sivkov, Tsv. Sporazumenieto po Administrativnoprotsesualnia kodeks. Sofia: Siela, 2012, s. 144)

по ал. 3, не може да се ползва като доказателство за виновността му по други нарушения, за които е съставен акт за установяване на административни нарушения (АУАН).

С този институт се набляга на доброволността по неговото изпълнение. Този извод можем да извлечем от разпоредбата на чл. 58г, ал. 11, изр. първо: „Споразумението влиза в сила от датата на подписването му, а ако с него е наложено административно наказание глоба, то влиза в сила от датата на заплащане на глобата.“ Желаният резултат на този институт е от една страна, бързото приключване на административното производство, и от друга страна, ако бъде постигнато съгласие, бързо и в кратък срок да бъде изпълнено наложеното административно наказание.

Споразумението, като способ за прекратяване на административнонаказателното производство, цели да отговори на няколко въпроса, а именно: дали има извършено деяние; дали то е нарушение; каква е правната му квалификация; дали то е извършено от лицето, срещу което е съставен актът за установяване на административно нарушение (АУАН) и дали е извършено виновно. Това са обстоятелствата, по които трябва да има съгласуване на волите между наказващия орган и лицето нарушител. То признава пред административнонаказващия орган, че е извършило съответното деяние виновно и с това е нарушило конкретен нормативен акт или части от него.

Относно наказанието „глоба“ са създадени специални правила – това произтича от спецификата на наказанието и от вероятността, че може би това е най-често налаганото наказание. В ал. 8 е предвидено, че наказващият орган определя глобата в размер на 70% от минимума или от точно определен размер, какъвто е предвиден в закона за извършеното нарушение. Когато не е предвиден минимум, наказващият орган определя размера на глобата в размер на 70% от половината от максимума. Чрез приемане на наказанието „глоба“ със споразумението, нарушителят се съгласява да заплати размера на глобата в 14-дневен срок от сключване на споразумението – ал. 10. Ако глобата не бъде платена в този срок, наказващият орган обявява, че не е постигнато споразумение. Това става с мотивирано постановление, което не подлежи на обжалване и протест и издава наказателно постановление. Така се постановяват два акта – едно постановление за неизпълнение на същностен елемент от споразумението и самото наказателно постановление.

В ал. 9 е описано действието на споразумението спрямо вещите по чл. 20 и чл. 21 ЗАНН, съобразно техния собственик и неговото отношение към споразумението. Ако в споразумението трябва да присъства разпореждане с вещи или веществени доказателства, или се отнемат вещи в полза на държавата, които не принадлежат на нарушителя, за сключване на споразумението е нужно писменото съгласие на собственика им, което става неразделна част от споразумението. Ако той не даде съгласие относно разпореждането с тях, или не бъде открит, наказващият орган се произнася с наказателно постановление, което подлежи на обжалване. По този начин се защитават собственици на вещи, които са станали част от обстановката на нарушението и така се защитава тяхното право на собственост. Тези вещи се изключват от въпросите, по които трябва да се постигне съгласие, тъй като това съгласие е вече воля на друго лице, а не на нарушителя и неговият интерес от споразумението е съвсем различно.

Възможно е при извършеното нарушение, да има пострадал. Той може да направи искане до наказващия орган за причинените му вреди по реда на чл. 45 ЗАНН до сключване

на споразумението. Органът го уведомява за направеното споразумение и за възможността му да предяви иска си по общия ред.

Споразумението влиза в сила от датата на подписването му. То е окончателно и има последиците на влязло в сила наказателно постановление. А при наказанието „глоба“ – влиза в сила от датата на заплащането ѝ. Когато не е постигнато споразумение, наказващият орган издава наказателно постановление, като не може да ползва признанието на лицето, срещу което е съставен АУАН. Интересно е решението на ал. 15, че ако се издаде наказателно постановление, без да е направено предложение за споразумение, то това не е съществено процесуално нарушение. Така както е уредена материята на споразумението оставаме с впечатление, че се говори за наказанието „глоба“. Спорно е твърдението, че при наличие на специален закон, споразумението е неприложимо, тъй като не може с разпоредба от един закон да се определя на друг законодател какви решения да вземе или би могъл да вземе.

В заключение може да бъде обобщено, че въведените промени в ЗАНН са навремени с оглед числеността и сложността на административнонаказателните производства. С въведения институт на споразумението се олекотява работата на администрацията и съдилищата, а лицето нарушител, макар и виновно, получава възможността да признае извършеното и да поеме отговорност за действията си. Анализът на този правен способ ни показва, че законодателят е склонен да направи реверанс към нарушителя, но не би толерирал системно неправомерно поведение – повторност, извършване на нарушение в едногодишен срок или при съмнение за престъпно деяние.